

In beweging

De stadspoort van Naïn als metafoor van de christelijke school

Een metafoor zegt vaak meer dan een uitvoerig verhaal. En een goede metafoor met een dieper liggende dimensie blijft vaak hangen. Zo verging het ook mij bij de redactionele voorbereidingen op dit themanummer. Ik moest denken aan de metafoor die dr. W. Aalders ruim 30 jaar geleden hanteerde en ook uitwerkte in De Reformatorische School in een uitvoerig artikel dat hij schreef met als titel 'Taak en functie van de Christelijke school'.

We kennen allemaal de geschiedenis van de opwekking van de jongeling te Naïn uit Lukas 7. Het is deze overbekende geschiedenis die Aalders heeft geïnspireerd tot zijn metafoor. De christelijke school is niet de plaats Naïn. Zij is ook niet de wereld erbuiten. De christelijke school is de stadspoort van Naïn. Een cruciale plaats in de bijbelse tijd. Hier verzamelden zich de oudsten en de koning zetelde er. En net als de stadspoort heel lang geleden staat de school op de grens van Naïn en de wereld. Op de grens van het leven binnen en buiten de poorten. Aalders: 'Daarom heeft de christelijke school evenzeer te maken met het ouderlijk huis als met de wijde wereld erbuiten. Zij is als het ware de doorgangsfase van de geborgenheid van het gezinsleven naar de wijde horizon van de cultuur.'

Laten we eerst eens kijken naar het stadje Naïn zelf in deze metafoor. De naam Naïn – liefelijke plaats – roept herinneringen op aan het gezinsleven. We laten opnieuw Aalders aan het woord: 'Naïn is een oord van godsvrucht, reinheid en geborgenheid. Een oord ook van afzondering. Het kind groeit er op in de lommer van het eigen erf en verkeert er te midden van vertrouwde en vriendelijke gezichten. Er is daar eenvoud, soberheid, het vaste ritme van dag en nacht, arbeid en rust.' Uitvoerig gaat Aalders in op de belangrijke functie van de moeders.

Vanuit de stad trekken de kinderen op een bepaalde leeftijd naar de stadspoort. Cruciaal hierbij is in de optiek van Aalders dat er een 'hechte, geestelijke band met het gezin is'. Hij schrijft: 'Het christelijk onderwijs stoelt op de overtuiging, dat de mens naar zijn wezen anders en meer is dan alleen een maatschappelijke cel; en dat daarom de opvoeding, die het kind van huis uit mee krijgt, omvattender en fundamenteler is dan de opleiding, die het op de school ontvangt. De basis, waar alle onderwijs op voort te bouwen heeft, is in de kinderziel gelegd in de opvoeding in het gezin.' Ondanks het feit dat Aalders dit artikel ruim dertig jaar geleden schreef, heeft het nog steeds zeggingskracht voor onze tijd, waarin het gezinsleven en de (morele) opvoeding onder grote druk staat. Toch mag de christelijke school zich hier nooit achter verschuilen, vindt Aalders. 'Wat kan de christelijke school in deze penibele situatie anders doen dan van die huiselijke nood een deugd maken voor de school? Ik bedoel daarmee dat de school noodgedwongen wel eens een stuk verwaarloosde opvoedingstaak van de ouders zal moeten overnemen. [...] Zal het hart van de onderwijzer hen er niet toe dringen, om behalve onderwijzer ook opvoeder te zijn?'

Om de leerlingen – beetje bij beetje - als verantwoordelijke burgers via de stadspoort de stad te doen verlaten en de wijde wereld in te kunnen laten trekken, is een goede basis onmisbaar. En juist het leggen van die basis ligt onder druk, zo meent Aalders. 'Wanneer de christelijke school zich niet meer op het nauwst verbonden weet met en verantwoordelijk voelt voor de grondervaringen die het kind vanuit de ouderlijke woning heeft meegekregen, ontstaat die noodlottige tegenstelling, die de ziel van zoveel kinderen van christelijke huize heeft ontwricht en verscheurd. [...] En het is vooral met

het oog op het gevaar van dit dodelijke conflict, dat ik het christelijk onderwijs graag omschrijf als de stadspoort van Naï'n', aldus dr. Aalders.

Geschreven door D.D. (Dick) Both

Afkomstig uit: DRS 2009 - 2